

Kappróður í Sandavági í 100 ár

Nú ród verður kapp á Sandvági á Vestanstevnu, er júst liðin ein öld, síðan fyrsti, skipaði kappróðurin var á vágni. Í 1899 var ród kapp við einum 10 mannafari av Lofti móti einum 10 mannafari úr Koltri. Koltursbáturinn, mannaður við skopuningum, vann

ANDRIAS THOMASSEN

Fyrsti róður her í Sandavági, sum menn víst vita um, ið varð rógvin sum kappróður, var um aldar-skiftið - nágreiniliga 1899 - millum eitt nærum aldagamalt tiggjumannafar av Lofti, mannað við miðvingum og sandavágsmönnum, og eitt tiggjumannafar úr Koltri, mannað við skopuningum.

Kappróðurin hevði Sverri Paturson fingið í lag. Skopuningar vunu.

Orsøkin var, siga menn, at skopuningar høvdu ródursmann og vágamenn ongan.

Loftabáturin lá á odda í fyrstuni, men av tí at róðarmennirnir vóru ójavnir í hvørjum borði, gekk báturinn skeivur. Tí máttu teir mitt undir róðrinum flyta mannaskipið, til teir fingi beint bátin. Ei dái í, tað tá dragnaði hjá teimum.

Róður undir krígunum

Fleiri ár gingu nú, til tess sandavágsmenn av álvara tóku kappróðurin upp.

A ólavsøku høvdu menn funnið upp á at hava kappróður, men lutlók eingin

Ørnin, sum hevur verið meistari seinastu tvey árinu, býr í dag í einum gomlum, óruddiligum pakkhúsi í Sandavági (Mynd: Edvard Joensen)

sandavágshátur tey fyrstu árinu.

Har aftur ímóti vórðu sandavágsmenn bidnir at rógva við á avbygðabátum, og róði onkur viðhvørt.

Mær vitandi: Ingvar Jacobsen, Albert Thomasen og Sivarð Heinesen.

Undir orðum heimsbardaga varð í Vestmanna hildin stevna í 1942. Tá mannauð sandavágsmenn bát.

Valið stóð ímillum tveir bátar. Steigabáturinn "Guli" og áttamannafarið hjá Edvardi á Lofti. Bátarnir vóru royndir, og gekk Loftabáturinn skjótari.

Teir hildu norð á Vestmanna við honum og bóru sigurin heim aftur við sær. Hvør maður fekk medalju. (úr 50 ára minnisriti S.L.F.'s - kappróðurin hevur Jens Pauli Heinesen skrivað)

Nýggjari róður

Tá Vágastevnan - ella Vestanstevnan - kom, kyknaði kappróðrarandin rættiliga. Nógvir bátar fóru tá at rógva við, og ród varð við ymiskum bátum m.a. Loftabátinum, sum hevur lutikið líka upp í 70'ini á Vestanstevnu.

Loftabáturinn er júst nú

pussaður upp, so møgulega verður hann at siggja á Vestanstevnuni í Sandavági í ár.

Fyrsta Ørnin

Jákup Pauli Henriksen átti ein gentu - og dreingjabát nevndur Ørnin, sum ród varð við, til Petur Elias Petersen smíðaði kappróðrabátin Ørnin, sum fyrstu ferð varð ród við í 1951. Seinri í 50' unum smíðaði hann áttamannafarið Sandavágshátin, ið róði fyrri fyrstu ferð í 1955.

Øll fimmti og seksti árinu var dúgliga ród í Sandavági, úrslitini við teimum nýggju bátunum vóru góð. Bygdarfólkið hevði stóran áhugað í kappróði, og hvørt kvöld vant varð, samlaðist nógvar fólk á Bakkanum, og fóru tey heilt út á Dunnagjógv fyrri at fylgja kappróðrinum. Tá róðu bæði dreingir og gentur við Ørnini, umframt at ród varð við Sandavágshátinum, og fyrst í 60-inum kom so Skúgvur, sum Ferdinand Heinesen, vann á lutaseðli.

Skúgvur fekk fram úr góð úrslit í Sandavági. Við trimum bátum á vágni kann sigast, at kappróður var hvørt

kvöld, vant varð.

Kappróðrarfelag

Seint í sekstíárunum varð Sandavágs Kappróðrafelag stovnað. Felagið lat smíða áttamannafarið Sandavágshátin. Hendan bát smíðaði Niclas í Koltri, men hesin bátur fekk ongantíð góð úrslit.

Í 1978 rann saman aftur ímillum Sandavágs Ítróttarfelag og Sandavágs Kappróðrafelag. S.L.F. lat í 1979 Niclas í Koltri smíða núverandi Ørnina, og í 1983 smíðaði Niclas í Koltri nýtt áttamannafar, sum eisini verður nevndur Sandavágshátin.

Ørnin, við gentumanning, hevur borið nógvar sigrar heim, og sumleiðishever Ørnin vunnið fimm FM-heitið. Tað seinasta í 1998.

Tey fyrstu 8 árinu gekk ikki nakað serligt hjá Ørnini, tó vóru genturnar nr. tvey á Ólavsøku í 1980. Dreingirnir hava havt meiri áhuga í fótbóltinum um sumrarar og hava tí bert hendinga ferðir mannað bátin.

EDVARD JOENSEN

Løgmaður kom til Sandavágs at búgva í 1555. Steigin varð tikin til lögmandgarð, og har vórðu teir verandi.

Eingin veit rættiliga hví, tað var soleiðis, greiðir frásøgumáður okkara, Sigurd Petersen frá. Men ivaleyst hava teir keypt sær jørð her soleiðis av og á.

Til Sandavágs liggja 48 merkur.

Tá fyrsti lögmaðurin kom til Sandavágs, sat hann við 16 mörkum beinanvegin.

Steigin er 24 merkur, sum er helvtin av allari jørðini í Sandavági. Sandabøndur áttu tær 8 merkurnar á Heimaru Sjóu, greiðir Sigurd Petersen frá. At lögmaður hevur fingið handaru jørðina, kann vera tí, at hon hevur verið lættari at fingið, tí hon hevur verið óhøgligari at rókt.

Prógv eru fyrri at sandamenn ikki góðvilliga hava latið heimaru jørðina frá sær.

Skjótt stóðst stríð millum lögmann og sandamenn um útrakstur. Lögmaður vildi sleppa at reka neytini í hagan hjá sandabøndum, men teir noktaðu.

Endin var eitt sakarmál, har lögmaður fekk hagan. Tá var tað, at lögmandgarðurin fekk 24 merkur, ella helvtina av sandavágshaganum.

Úr lögmandsøguni

Frá 1555 til 1816 búðu 17 løgmenn í Sandavági. Og hóast tað kann hava havt mikið gott við sær, at hava so mætán mann í bygdini, hevur tað neyvan hóvað øllum, at lögmandgarðurin er farin við helvtini av jørðini í bygdini

Løgmaður sat á Steig. Og ætlanir eru nú um at umvæla gamla garðin

(Mynd: Jens Kristian Vang)

Sakin um hagan gekk gjøgnum fleiri løgmenn, sigur Sigurd Petersen.

Men bøndurnir sótu eftir við bønnum. Og dagin í dag eru átta merkur av hagaleysum bø í Sandavági, greiðir Sigurd Petersen frá.

Nágreiniliga árstíðið fyrri, nær lögmaður fekk allar 24 merkurnar á Steig, dugir Sigurd Petersen ikki at siga, men helst er tað nakað skjótt eftir, at hann er komin til Sandavágs í 1555.

Lögmaður situr so við allari hesi jørðini heilt til 1816, tá lögmansembætið verður avtikið.

Seinasti lögmaðurin á Steig var Jørgen Frants Hammershaimb, sum var faðir W.U. Hammershaimb.

Í 1822 verður Steigin seld. Hon varð bytt í átta nummur. Triggjar merkur hvørt nummar.

Helvtin vóru menn aðrastaðni frá, sum keyptu. Helvtin sandavágsmenn. Numrini vórðu nevnd eftir teimum, sum keyptu, og bera hesi nøvn enn.

Suðuroyar Dánjal keypti Dánjalsnummar, Kollafjarðar Jógvan keypti Nummari hjá Kollafjarða Jógvan.

Önnur eru Hoyvíksnummari, Ólanummar, Loftanummarið, Eyðansnummarið, Jákupsanummar.